

Aldersbestemte landslagsspillere i håndball sin opplevelse av eget utviklingsmiljø

Max Bergström¹, Ingrid Okkenhaug¹, Rune Høigaard^{1,2} & Stig Arve Sæther^{1,3}

¹ Department of Sociology and Political Science, Norwegian University of Science and Technology, NTNU; ² Department of Sport Science and Physical Education, University of Agder

³ Author contact <stigarve@ntnu.no>

Abstract

Age-specific national team handball players' experience of their own development environment

Research into talented athletes has a strong tradition within sports sciences research where central questions deal with athletes' development processes which take place in various phases and transitions. Through the use of focus group interviews, this study has examined 20 (10 female and 10 male) youth national team players (U19) in handball and their experience of their own development environment, and how their expectations related to a professional career as senior players were related to gender differences. The main findings in the study were the athletes lack of specific career goals, nor were there any clear gender differences in how the athletes described their own experiences. The athletes experienced two main challenges in the form of completing a dual career (school vs. sports), and ambiguous advice from the coaches related to their development as handball players. The analysis further showed that the players had many similarities in their answers, which prompted the research group to reflect on whether the players had a normative understanding of how ideal development takes place, or whether the method (focus group interview) and implementation could explain this similarity in perceptions. In the discussion, we take a closer look at two conditions that may have influenced the results in the form of; a) the research context and the sample consisting of age-specific national team players and not in a club context (normativity, self-presentation), and b) the significance of using a focus group interview within this context (conformity, social comparison). In conclusion, we discuss the advantages and disadvantages of using interviews and especially focus group interviews among athletes in an age-specific national team context.

Keyword: dual career, talent development, normative understanding, talent, youth sport, woman, men

Introduksjon

De nordiske land har en lang tradisjon for å fremme likestilling og spesielt innenfor idrettskonteksten ved lik deltakelse i idrett (Brunila & Ylöstä, 2015; Eriksen, 2022). Likevel har forskning innenfor ulike idretter vist store forskjeller mellom mannlige og kvinnelige utøveres utviklingsmuligheter i klubb og landslag (Eriksen, 2022; Sääksi et al., 2023; O'Connor et al., 2020). Det er også vist at kvinnelige utøvere tilpasser ambisjonene sine basert på hva de tror er mulig å oppnå innen idretten sin (f.eks. lavere sannsynlighet for å kunne leve av idretten enn menn) (Gilenstam et al., 2008; Aquilina, 2013). Dette medfører at de fleste kvinnelige idrettsutøvere er nødt til å ha det forskningslitteraturen omtaler som doble karrierer (Stambulova et al., 2021), hvor de må ha en jobb eller studere ved siden av for å finansiere idrettssatsingen. For eksempel viser studien til Fahlström et al. (2015) at 20% av de kvinnelige og 35% av de mannlige toppidrettsutøverne i Sverige satset på heltid, mens hele 53% studerte og 38% hadde en jobb i tillegg. Til tross for utfordringer som eksempelvis kollisjoner i timeplanen, høy totalbelastning og stress i prioriteringene mellom idrett og utdanning, viser forskning at en dobbel karriere kan ha flere ulike positive konsekvenser (f.eks. balansert livsstil, økt velvære, økt sosialt nettverk og bidrag til mindre sårbarhet ved karriereslutt) (Aquilina, 2013; Gavala-González et al., 2019; Bergström et al., 2022; Sæther et al., 2022).

Fra et utøverperspektiv vil de fleste utøvere i løpet av en idrettskarriere møte både planlagte og uventede overganger på forskjellige områder (f.eks. idretten, skolen, psykososialt og finansielt), og disse får ofte konsekvenser for den enkelte utøvers prestasjon og utvikling (Wylleman, 2019). Overgangen fra å være junior til senior er et eksempel på en kritisk karrierovergang ettersom den som regel innebærer økte krav fra både idretten (f.eks. økt treningsmengde, flere konkurranser og økt skaderisiko) og skole (f.eks. overgang fra videregående til universitet og mer ansvar for egen læring) (Stambulova et al., 2021; Franck et al., 2019; Sæther et al., 2021). Overgangen kan også skape psykososialt stress ettersom mange flytter hjemmefra i denne fasen av livet (Wylleman, 2019), i tillegg til at overgangen fra å være juniorutøver til seniorutøver er en fase der mange individer former sine fremtidige karriereplaner (Sääksi et al., 2023). Selv om forskning har vist at utøvere har en normativ forståelse av hvordan en ideell progresjon og utvikling foregår (Sæther, 2017), er det også dokumentert at elite utøvere ofte har en ikke-lineær utvikling og gjennomgår ulike og unike utfordringer i ulike perioder/overganger på deres vei mot en toppidrettskarriere

(Storm et al., 2012). Kilger (2017) fant videre at talentutvelgelsen er organisatorisk legitimert blant trenerne hvor enkelte «egenskaper/ferdigheter» ansees som mer verdifull/selgbar (selectability) og brukes av trenerne i beskrivelser av hva som ansees som «riktig» utøverutvikling eller sentrale «suksesshistorier».

Kunnskapen om talentfulle utøveres ambisjoner og forventninger til en profesjonell karriere på seniornivå vil kunne avhenge av deres erfaringer fra junior til senior overgangen som er identifisert som den vanskeligste overgangen for de fleste utøvere som satser mot en profesjonell idrettskarriere (Stambulova et al., 2021). I Norge er håndball basert på antall utøvere den neste største idretten og ser en på idrettslige prestasjoner internasjonalt er også Norge en av de best presterende nasjonene i verden både på dame- og herresiden (Handball Planet, 2022; Olympics, 2023). Formålet med denne studien er derfor å undersøke mannlige og kvinnelige håndballspillere på aldersbestemte landslags ambisjoner og forventninger knyttet til en profesjonell karriere som seniorspillere, og hvordan de erfarer treningshverdagen i sitt utviklingsmiljø i overgangen fra junior til senior.

Metode

Denne studien tar utgangspunkt i sosial ontologi, hvor en studerer den sosiale verden ved å bruke en sosialkonstruksjonist tilnærming (Gergen, 2014), som forutsetter at kunnskap er sosialt konstruert og subjektiv. Vi undersøker dermed subjektive opplevelser og hvordan de forholder seg til deltakernes sosiale kontekst (f.eks. antakelser, logikk og historisk lokaliserte miljø). Denne tilnærmingen erkjenner at forståelse er fellesskapt; dermed er forskerteamet som utviklet funnene i denne studien sett på som en integrert del av forskningsprosessen.

Deltakere

Totalt deltok 20 håndballspillere (10 menn og 10 kvinner) fra aldersbestemte landslag (U19). Utøverne representerte forskjellige klubber og dermed ulike utviklingsmiljøer i Norge. Utøverne omtales som M1-M10 for de mannlige spillerne og K1-K10 for de kvinnelige spillerne.

Fremgangsmåte

Etter at studien var godkjent av Sikt (referanse nummer: 400401), ble en av landslagstrenerne kontaktet på telefon hvor vi informerte om studiens formål og hva det innebar å benytte en landslagssamling og hva det innebar for utøverne å delta. Vi fikk tillatelse til å delta på en landslagssamling for å presentere studien for alle landslagsspillerne på landslagssamlingen og gjennomføre fokusgruppe intervjuene. Utøverne ble informert om sine rettigheter i forbindelse med studien, som for eksempel at de uten grunn kunne trekke seg fra prosjektet frem til datamaterialet ble publisert. Deltakerne ble også informert om at deltakelsen var anonym og at de ved eventuelle siteringer skulle bli gitt pseudonymer. Alle utøverne ønsket å delta i studien.

I studien ble fokusgruppeintervju som metode benyttet (Gratton & Jones, 2010) og hvor det totalt ble gjennomført fire intervjuer med 5 utøvere i hver gruppe. Menn og kvinner ble intervjuet i ulike grupper, og intervjuene ble gjennomført på et møterom uten andre personer enn de fem spillerne og forskeren til stede. De 10 mennene og kvinnene ble tilfeldig satt sammen i grupper på 5 utøvere for hvert av de fire gruppeintervjuene.

Følgende to tema ble presentert: 1) Refleksjon rundt treningshverdagen i eget junior utviklingsmiljø, for eksempel knyttet til treningsmengde, ressurser og oppfølging fra trenerne, og 2) Refleksjon rundt egen satsning mot en potensiell håndballkarriere, for eksempel knyttet til ambisjoner og nødvendigheten av dobbel karriere.

Intervjuene varte mellom 30–60 minutter og alle ble tatt opp på lydopptak. Totalt utgjorde den transkriberte teksten 67 sider (skriftstørrelse 11 og linjeavstand 1) og varierte mellom 13–21 sider for hvert fokusgruppeintervju.

Dataanalyse

For å analysere de innsamlede dataene ble Timmerman og Tavorys (2022) modeller for «open coding» og «focused coding» benyttet. Innledningsvis ble hele datamaterialet lest av de to førsteforfatterne for få oversikt over materialet (open coding), før de initiale kategoriseringer av dataen ble delt i grove temaer og grupperinger i lys av det brukte teoretiske utgangspunktet (f.eks. Wylleman, 2019) og forskernes forforståelse. Eksempler på kategorier i denne fasen var forventninger og press, prioriteringer, ambivalens og ambisjoner. Analyseprosessen kan derfor bli betraktet som et samspill mellom forskernes observasjoner og eksisterende forskning. Valget av hvil-

ken forskning som skulle bli benyttet var ikke bestemt på forhånd, men ble utviklet som en integrert del av analyseprosessen. Den første delen av analysen kan bli sett på som en oppdagelsesreise der vi etter hvert fant frem «riktige kart etter å ha studert terrenget» (Timmermans & Tavory, 2022). En slik tilnærming er i tråd med det Timmerman & Tavory (2022) beskriver som abduksjon. Etter å ha diskutert de initiale observasjonene sammen gikk analyseprosessen over til å bli mer fokusert på spesifikke temaer og undertema (focused coding). Vi presenterte og diskuterte forslag på overgripende temaer for å finne samsvar og ulikheter mellom oss. Dette ledet oss til hovedtemaene dobbel karriere utfordringer (skole vs. idrett), og tvetydige budskap fra trenerne (junior til senior overgangen).

I neste steg jobbet vi videre med å redusere datamaterialet til konkrete sitater som bidro til empirisk støtte for disse undertema gjennom å finne sitater for de forskjellige temaene (se tabell 1). Prosessen kan beskrives som et puslespill der noen sitater passet inn på flere temaer, mens andre ikke kunne kategoriseres. Som en følge av dette ble undertemaene revidert og vi forsøkte å identifisere tema-mønstre (Swedberg, 2014). I dette arbeidet ble resultater fra tidligere forskning (for eksempel Eriksen, 2022; Sääksi et al., 2023) brukt som «index case» (Timmerman & Tavory, 2022) noe som innebærer at de ble referansepunkter og for at å forsøke å identifisere hva i eget materiale som var unikt. For eksempel viste tidligere studier at det var store forskjeller mellom gutter og jenters opplevelser (index case), noe som ikke ble identifisert i våre data (dvs. overraskelse/avvikelse fra tidligere funn; Timmerman & Tavory, 2022). I vårt arbeid sammenlignet vi data fra forskjellige informanter både innad i det enkelte gruppeintervju og på tvers av intervjuene for å finne både likheter og variasjon i materialet vårt, noe som bidro til at vi identifiserte empiriske overraskelser i «focused coding»-prosessen (Timmerman & Tavory, 2022). Dette har også blitt anbefalt av Timmerman og Tavory (2022) som formulerte det på følgende måte: “If you are looking for theoretical inspirations, starting off by focusing on tensions, mismatches, and glitches is a good opening bet [...] Ambivalence occurs due to opposing normative expectations related to a set of statuses, or more restrictively, to a specific position or social status” (s. 116). Denne ambivalensen har vi gjennom den videre analyseprosessen beskrevet på to måter, usikkerhet og gjennom bruk av en metafor (Swedberg, 2014) som å «trække på gassen og å bremse». Metaforen er med på å synliggjøre utøvernes håndtering og beskrivelse av ambivalensen, gjennom veksling mellom å trække på gassen og bremsen og ikke minst, usikkerheten rundt hvilken av disse som er det riktige å gjøre i ulike situasjoner. Am-

bivalensen blant deltakerne ble beskrevet på forskjellige måter og i ulike situasjoner og utgjør dermed en av to hovedkategorier i analysen, sammen med idrettsdrømmen som beskriver utøvernes ambisjoner. Ambivalens inkluderer to hovedtema; a) dobbel karriere utfordringer (skole vs. idrett), og b) tvetydige budskap fra trenerne (junior til senior overgangen).

Tabell 1 Beskrivelse av hovedtema, med underordnede tema og eksempler på sitater.

Hovedtema	Underordnet tema	Eksempel på sitater
Dobbel karriere utfordringer (skole vs. Idrett)	Håndball er gøyere, men risikofyllt	«Plutselig kan det ryke et korsbånd eller ett eller annet sånt, og da kan du aldri spille håndball igjen. Så det er viktig å ha en plan B, eller det er i alle fall det de prøver å lære meg da. At det er viktig å ha flere baller i luften, flere ting å spille på [...]»
	Utfordringen mellom skolekrav og trener lagkamerat forventninger	«Det har på en måte blitt en uskreven regel at man ikke skal droppe trening for skole [...] Jeg føler at presset nå i tredjeklasse har bare steget rett opp. For nå skal man jo bruke de karakterene til å søke seg inn på studier man har lyst til å komme seg inn på, og masse sånn. Og da er det jo litt tid.»
Tvetydige budskap fra trenerne (junior til senior overgangen)	Oppfordring om å «slappe av», og tenke på forsiktig progresjon og langsiktig fokus, men også forventninger om å yte og prestere hundre prosent hele tiden	«Selv om de i garderoben, når de sier gameplanen og sånt, så sier han [treneren] at kampen må vinnes for eksempel. At det er en kamp vi SKAL vinne, og da får man litt press. Men så kan han komme bort personlig og si at «for din del, så er det ikke det her som er avgjørende for hvor langt du kan nå. Det handler bare om resultatet for klubben her og nå.»
	Trå på gassen, og ikke være pingle, men også unngå å spille skadet	«Du kan ha dritvondt i leggen, men du kan fortsatt klare å gå. Og du kan klare å løpe, men det er litt det med at du ikke skal. Og der blir det mye lettere for treneren (å si) «ja, men du kan klare å være med på den øvelsen der. For du klarer jo å gå». Og da er det sånn «ja, jeg kan det, men man skal ikke, og man bør ikke». Og det er ganske vanskelig å si nei, for man har veldig lyst selv. Så at man har en som presser på at «jo, du kan jo det, det går fint», så er det veldig lett å gi etter. Med mindre du har en som stopper deg. Men det er ganske mange som ikke har det. [...] hvis du har gips på hånda da, så er det mye lettere for de [trenene] å si at: «okei, da er du ikke med. For da kan du ikke». Men det kan være like vondt, bare at de ikke ser det.»

Forskerposisjon

Vi som har analysert datamaterialet fra fokusgruppeintervjuene er forskere i idrettsvitenskap med stor kunnskap og kjennskap til forskningsfeltet ferdighetsutvikling i idrett. Dette er naturlig nok en styrke, men kan også være en utfordring spesielt i analyseprosessen. For eksempel kan det bidra til at kreativiteten i analyseprosessen blir styrt eller motvirket av forskernes forforståelser og ønsker om å se resultatene opp mot det en har et spesielt fokus på (Smith & McGannon, 2018). Vi har imidlertid forsøkt å motvirke dette gjennom å lese transkripsjonene grundig med åpne sinn, kode de åpent og empirinært initialt og gått frem og tilbake mellom transkripsjonene og analysen for å gi rom for overraskelser.

Å undersøke talentfulle idrettsutøvere kan være utfordrende ettersom disse utøverne over lengre tid er en del av en seleksjonsprosess, hvor de skal vise og bevise sine ferdigheter og utvikling ovenfor sine trenere både i klubb og for enkelte i landslagssammenheng. Utvalget i denne studien består av et slikt talentfullt utvalg, og slike utvalg har tidligere vist seg å ha normative forståelser av hva som skal til for å lykkes med å ende opp som en profesjonell idrettsutøver, hvor det er viktig å vise de egenskapene og verdiene (selvpresentasjon) som de tror er påkrevd fra trenere (Sæther et al., 2017). Å bruke fokusgruppeintervju i en slik landslagskontekst kan også føre til et behov blant utøverne for å vise disse egenskapene og verdiene (konformitet) ettersom de vet at seleksjonsprosessen innebærer blant annet en sosial sammenligning av utøvernes ferdigheter og potensial som idrettsutøvere (Storm et al., 2012).

Resultat

Analysen identifiserte følgende tre kategorier: a) idrettsdrømmen (forståelsen av ferdighetsutvikling), b) dobbel karriere utfordringer (skole vs. idrett), og c) tvetydige budskap fra trenerne (junior til senior overgangen).

Idrettsdrømmen

Utøverne i studien gikk siste året på videregående skole og var i startfasen av overgangen fra junior til senior i sin håndball karriere. I fokusgruppeintervjuene reflekterer utøverne rundt en hverdag preget av usikkerhet knyttet til utdanningsovergangen (inn i videregående skole) og overgangen til senior elite håndball, knyttet til deres kortsiktige (eksempelvis høy-

ere sportslig nivå) og langsiktige utvikling (eksempelvis troen på at de kan bli en profesjonell spiller). Utøverne beskriver en usikkerhet både relatert til sin kortsiktige og langsiktige utvikling, ettersom de opplever høye forventninger fra både seg selv (topprestasjoner over tid) og foreldre, venner, medspillere og trenere (forventninger om progresjon i utvikling). Generelt beskrev ikke utøverne noen spesifikke karrieremål eller ambisjoner, som kan sees i sammenheng med den beskrevne usikkerheten. På den ene siden fantes muligheten for en videre toppidrettssatsning, men samtidig fantes det ikke noen garantier for at oppnå drømmene sine, som beskrevet av M3:

Jeg har ikke noe sånn fast mål, at der skal jeg spille. For det kan ofte være ganske usannsynlig, og kan være en ganske lang vei dit. Og man kan fortsatt være en veldig god håndballspiller selv om man ikke når akkurat der du vil da. Men man kan kanskje spille et annet sted enn akkurat den klubben, og kanskje er det beste for deg da. Og ikke akkurat det du har lyst til her og nå, som litt yngre håndballspillere. (M3)

Utøveren (M3) illustrerer noe typisk for alle de mannlige utøverne, som opplever det vanskelig å satse på håndball og prøve å nå sine ambisjoner, og gir uttrykk for at de opplever fremtiden innenfor håndballen som usikker. Denne usikkerheten kommer også til uttrykk i at de ikke har satt seg konkrete mål for idrettskarrieren. De kvinnelige utøverne er likevel mer tydelig på at de har klarere ambisjoner om å spille på så høyt nivå at de kan leve av håndballen, eksemplifisert ved K5 og K7:

Målet er jo å spille på så høyt nivå som mulig da. Å se hvor langt man kan nå, på en måte [...] Å leve av å spille håndball, og kanskje få prøvd seg i utlandet, eller på noe høyere seniorlandslag liksom. [...] kanskje å etablere seg mer i klubblag da. Å få enda mer spilletid på seniorlaget i klubb, og få en sentral rolle der. (K5)

Å spille utenlands og leve av håndballen, på en måte. Kunne tjene nok penger til at jeg kan drive med det på fulltid. Og kortsiktig, kanskje det å komme langt i Lerøy serien (nasjonal serie), og prestere bra der. Som er bare for jenter 18 år. (K7)

Dobbel karriere utfordringer

Gjennomgående var utøverne av den oppfatning at håndballen var noe av det gøyeste de gjorde og ikke minst, mer morsomt enn skole. Samtidig fremhevet de at skolen var viktig fordi en ensidig satsning mot en profe-

sjonell idrettskarriere som en kan leve av var for risikabelt, men kombinert med en utdanning og jobb på sikt, ville det være mindre risikofylt å satse. Selv om det doble fokuset opplevdes som mindre risikofylt enn bare en ensidig håndballsatsning beskrev de også utfordringer med en dobbel karriere, i forhold til å fordele innsats, tid og oppmerksomhet for å lykkes begge arenaene:

Plutselig kan det ryke et korsbånd eller ett eller annet sånt, og da kan du aldri spille håndball igjen. Så det er viktig å ha en plan B, eller det er i alle fall det de prøver å lære meg da. At det er viktig å ha flere baller i lufta, flere ting å spille på [...] jeg har vært veldig på håndball hele tiden. At håndball er det som er viktig i livet mitt, og at jeg ikke trenger noe annet. Trenger ikke jobbe med skole, trenger ikke ha noen andre venner, eller noe sånt. Men jeg har også opplevd at håndballen kan være ganske hard, og at det kan gå dårlig. Da er det fint å ha litt andre ting. (M6)

Det er jo vanskelig med skolen, fordi det er jo forventninger der og, og du kan ikke bare leve på håndballen. Du må jo ha noe etterpå også. Så det er det med å finne tid når du er sliten, fordi der på skolen, trener kanskje på skolen, også er det trening rett etter skolen og, også kommer du hjem og er sliten, men da skal du egentlig jobbe med mer skole. OG det føler jeg går utover søvnen da. At jeg føler at jeg må gjøre mer, eller jeg føler at jeg må gjøre det skolearbeidet. Men så drøyer jeg det bare, også blir det jo kveld liksom. Så sitter du der og har stresset over at du har ting å gjøre, men du egentlig ikke har overskudd til å gjøre det. (K3)

Konflikten mellom at idretten er gøy og det de vil gjør mest av og skolen som er mindre motiverende, men det fornuftige og sikre, er et tema som kom opp i alle fokusgruppeintervjuene. Utøverne opplever at de står i en skvis mellom å «gi gass» på begge arenaer eller bremse på den ene, samtidig sier de at de prøvde å prestere godt på begge arenaene, illustrerte ved disse sitatene:

Jeg har generelt høye forventninger til alt. Og det er det som gjør det vanskelig. For jeg vil gjøre det bra på skolen, og du skal jo egentlig prioritere skole foran håndballen, men det blir jo ofte motsatt. Så da blir det litt sånn at skolen, ja det går litt sånn som det går, også er det på en måte greit. Men hvis du får en dårlig karakter, så er du jo ikke fornøyd med det [...] For hva skal du gjøre etterpå hvis du ikke har et vitnemål, liksom. Og ikke steder å komme inn. Så jeg føler at det bør prioriteres, ja. Men når du synes håndball er morsommere, så blir det jo fort det. (K4)

Døgnet har 24 timer. Og at du må trene så så mye, også må du sove så så mye, også må du gjøre så så mye skole. For å få oppnådd de målene

du setter deg på den arenaen. Også er det å få tid til andre ting da. Jeg synes det er vanskelig å balansere et liv som satsende håndballspiller og satsende skoleelev. Fordi du har en familie du skal ta vare på, og du har kanskje venner, og kanskje en kjæreste og sånne ting. Kanskje noen andre fritidsinteresser som du vil drive med. Men som blir veldig vanskelig å få til. Fordi både håndball og skole tar fryktelig mye tid [...] Og du står jo fritt til å velge. Du kan bli så god du vil i håndball, og du kan gjøre det så bra du vil på skolen omtrent. Du kan velge å bruke mye tid, eller lite tid. Men hvis du har ambisjoner på begge felt, så er det veldig vanskelig å kombinere. (M7)

Et annet aspekt som alle utøverne trekker frem og som de opplever som utfordrende er forholdet mellom krav og ønsker fra klubb og medspillere om deltakelse på kamp og trening og ønsket om å prioritere skolearbeidet. Alle utøveren er i det siste året på videregående skole noe som ytterligere forsterker skolepresset. Karakterer blir spesielt viktige for videre skolegang og i tillegg skal de også håndtere overgangen fra juniorhåndball til seniorhåndball. Informant K8 og K5 beskriver utfordringen mellom skolebehov og krav, og lagkamerater og trener forventninger:

Det har på en måte blitt en uskreven regel at man ikke skal droppe trening for skole [...] Jeg føler at presset nå i tredjeklasse har bare steget rett opp. For nå skal man jo bruke de karakterene til å søke seg inn på studier man har lyst til å komme seg inn på, og masse sånn. Og da er det jo litt tid som går med. (K8)

Også føler jeg at i klubb så er du en del av laget, og om du ikke møter opp på trening går det ut over alle. Og hvis hele laget skulle droppet en trening hver gang de har noe som kanskje burde vært gjort, så har det mye å si for de andres utvikling også. Og når man da har fått vite om den prøven eller den innleveringen i lang tid i forveien, så føler jeg at man selv har et ansvar for å finne tid til å gjøre det da. (K5)

Det var likevel eksempler på utøvere som fikk en tilrettelegging som gjorde at de kunne prioritere skolen noe mer i perioder:

Vi har toppidrettslinje med håndball som har god dialog med klubb og meg. Så hvis jeg er sliten en dag så slipper jeg den håndballtreningen med skolen da, å heller fokusere på håndballtreningen med laget. Og heller jobbe med skole da, under den skoletreningen. (M3)

Lærerne er veldig flinke til å se behov, og at du kan komme med ønsker selv. Så pleier de som regel å være villige til å tilrettelegge for at ... de vil jo at du skal prestere både på skolen og i idretten. Så hvis det er det som

skal til, så er de veldig villige til å la deg få ta den, bare å sykle rolig, eller droppe helt trening. Alt etter hva du har behov for. (K2)

Tvetydighet i budskapet til trenere

Utøverne opplevde det som utfordrende å forholde seg til omgivelsenes (for eksempel trenerne) forventninger og oppfatninger om når i karrieren de skulle prestere på høyeste nivå. Mange opplevde tvetydighet i budskapet fra trenerne der de på den ene siden oppfordret spillene til å «slappe av», tenke forsiktig progresjon og ha et langsiktig fokus fordi det var først som seniorspillere de forventes å nå sin topp, men samtidig opplevde de forventninger om å yte og prestere hundre prosent hele tiden, nærmest uansett. Informant M9 beskriver det slik:

Selv om de i garderoben, når de sier gameplanen og sånt, så sier han [treneren] at kampen må vinnes for eksempel. At det er en kamp vi SKAL vinne, og da får man litt press. Men så kan han komme bort personlig og si at «for din del, så er det ikke det her som er avgjørende for hvor langt du kan nå. Det handler bare om resultatet for klubben her og nå.» (M9)

Utøverne opplevde også at ulike trenere og personer i støtteapparatet også kommuniserte forskjellig i forhold til hva som var viktigst. Som K3 beskriver:

Rekruttlaget vårt var veldig tynt, vi hadde så vidt en innbytter. Og da pådro jeg meg en belastningsskade i leggen, og fikk egentlig beskjed fra fysioterapeuten om at jeg ikke skulle være i noe bevegelse fordi han trodde at det var noe veldig alvorlig. Noe det var også. Også ville treneren at jeg fortsatt skulle spille, selv om jeg ventet på det MR-resultatet, da. Og da stod man litt i dilemma. For jeg hadde jo lyst til å spille selv og. Men det kunne jo blitt enda verre om jeg hadde faktisk spilt den kampen. [...] Og kanskje frykten for å si nei. Til treneren. Man har ikke lyst til å sette seg ned på en trening og si at nei, jeg kan ikke være med på det her. For da blir det sånn «åh, hun bare setter seg ned på trening, liksom». Men for min egen del, så burde jeg ha tatt den skaden mye tidligere. Men jeg bare tør ikke å si ifra, og jeg har ikke lyst til å si ifra. (K3)

Utøveren blir i denne situasjonen presset av treneren til å fortsette å tråkke på gassen, mens fysioterapeuten forsøker å bremse. Det er ikke urimelig å tenke at K3 følte at hun befant seg i en avhengig posisjon til treneren der hun fryktet at å si «nei» til spill kunne medføre negative konsekvenser (for

eksempel bli sett på som «pingle», få mindre spilletid og redusert mulighet til å bli tatt opp på A-lag) til tross for at hun hadde en skade. Men det kan også relateres til at utøveren følte ansvar ovenfor medspillere om å spille eller at hennes egen ambisjoner gjorde at hun valgte å spille på tross av skade. Som tidligere nevnt, snakket M9, om at treneren ga tvetydelige signaler, og K6 uttrykte lignende erfaringer som beskrev at hun var delaktig i avgjørelsen om å spille eller ikke og at det kunne være vanskelig å vite hvor grensen gikk:

Du kan ha dritvondt i leggen, men du kan fortsatt klare å gå. Og du kan klare å løpe, men det er litt det med at du ikke skal. Og der blir det mye lettere for treneren (å si) «ja, men du kan klare å være med på den øvelsen der. For du klarer jo å gå». Og da er det sånn «ja, jeg kan det, men man skal ikke, og man bør ikke». Og det er ganske vanskelig å si nei, for man har veldig lyst selv. Så at man har en som presser på at «jo, du kan jo det, det går fint», så er det veldig lett å gi etter. Med mindre du har en som stopper deg. Men det er ganske mange som ikke har det. [...] hvis du har gips på hånda da, så er det mye lettere for de [trenene] å si at: «okei, da er du ikke med. For da kan du ikke». Men det kan være like vondt, bare at de ikke ser det. (K6)

De fleste utøverne opplevde et dilemma med tanke på å velge det som var best for dem personlig i det lange løp (for eksempel hvile fra en skade) med det de opplevde som forpliktelser til laget og forventningene fra trenene (spille kamp med skade), med andre ord å «slippe opp på gassen eller ikke» når de var skadet. Utsagnene fra K3 og K6 kan tyde på utfordringer med tilliten til trenerne, hvor treneren ikke nødvendigvis stoler på utøverens beskrivelse av å ikke kunne delta i kamp eller på trening, og at utøverne frykter resplisier om de sier fra. Videre opplevde utøverne at mye av fremtiden deres lå i trenenes hender ettersom de var ansvarlige for uttak, i lys av dette kan vi si at utøverne opplever at treneren har mye makt over deres fremtid som håndballspillere. Dette kan forklare det ambivalente forholdet de har til å spille med skade eller ikke. Det virket som utøverne tok avgjørelsene sine basert på hva de trodde var forventet av dem og hvor det doble budskapet bidro til å gjøre det vanskelig. I tillegg konkurrerte de mot andre spillere om de samme posisjonene på laget, hvilket M7 beskriver:

Det å gå og løfte mer vekter i styrkerommet er ikke noe vanskelig, det er det bare å gjøre. Men det å kunne spille en kamp eller være på en landslagssamling uten å tenke på at det er trenere her med makt over din fremtid som skal bedømme deg etter den prestasjonen du gjør akkurat

her, akkurat nå, det er utrolig vanskelig. Selv om jeg vet at jeg kommer til å klare å prestere bedre dersom jeg klarer å slappe av, så er det nærmest umulig å ikke ha det, hvert fall i bakhodet, at det er folk her som faktisk skal bedømme om du er god nok. (M7)

En mulig forklaring til utøvernes avgjørelser er at de i møtet med det nye ikke visste enda hva som ble forventet av dem, men samtidig hadde et ønske om å fremstå flinke både foran trenene og lagkameratene. Det er også mulig at spillene selv ikke kommuniserte tydelig nok til trenene sine hvis de hadde en kjenning av frykt for å fremstå svake.

Noen av utøverne poengterte også at de var en del av en profesjonell hverdag, men likevel mye yngre enn sine lagkamerater, som gjorde at de trenger en tilrettelegging fra trenerne som til tider glemmes av trenerne. K7 beskriver dette slik:

Vi som er 17-18 år da, og spiller med jenter som er 25 eller eldre. Godt opp i 20-årene og noen i 30-årene. De tåler mye mer, og treneren kan fort glemme at vi trenger litt ekstra av den tilliten da. Litt ekstra tilbakemeldinger og backing, og, ja. Det blir ganske fort for oss å grave oss lenger ned enn det de (eldre) hadde gjort da. [...] Så hvert fall de som spiller på høyt nivå, så kan treneren fort glemme at man er ung. Og tenker kanskje litt annerledes enn det de voksne jentene gjør. (K7)

Andre utøvere synes at slike krav er naturlige, og har ønsket å være en del av en prestasjonskultur over lengre tid og delvis irriterer seg over andre som i følge dem tar lett på å bli en del av en slik kultur. K9 beskriver dette i det følgende:

Sånn for min del da, så har jeg hatt lyst i et par år, eller egentlig helt siden jeg var liten, til å være en del av en sånn skikkelig prestasjonskultur og en gruppe der alle gir 100%. Litt som på landslaget da, men at du også får det i klubb. For sånn som når du er 16-17 da, så går du, personlig hvert fall, så går du nesten å irriterer deg over andre som velger å si at de er en del av det, men samtidig så gjør de ikke de ofrene som skal til da [...] at får lov å være med i en gruppe, i en kultur, der alle tenker likt og alle ønsker å ofre for hverandre, og har lyst til å prioritere (håndballen). Det har jeg veldig lyst til å være en del av. (K9)

Diskusjon

Resultatene fra denne undersøkelsen viste tre hovedfunn i form av a) idrettsdrømmen (forståelsen av ferdighetsutvikling), b) dobbel karriere utfordringer (skole vs. idrett), og c) tvetydige budskap fra trenerne (junior til senior overgangen). Funnene viste at alle utøvernes forståelse av hvordan utvikling bør og skal foregå for å nå et høyt ferdighetsnivå er i tråd med undersøkelser av andre talentfulle utøvere (Baker et al., 2020). På lik linje med tidligere forskning beskrev utøverne overgangen fra å være junior til senior som utfordrende med økte krav til treningsmengde, konkurranser og skaderisiko (Stambulova et al., 2021; Franck et al., 2019), og at den doble karrieren (Aquilina, 2013; Gavalá-González et al., 2019) påvirket utøvernes ambisjoner negativt i lys av deres forståelse av begrensede muligheter for videre satsning.

Mens tidligere forskning fra en rekke idretter (for eksempel Eriksen, 2022; Sääksi et al., 2023) fant store kjønnsforskjeller hvor menn ofte har vist seg å være mer ambisiøse, fant vi i denne studien mindre tydelige kjønnsforskjeller i hvordan utøverne beskrev egne opplevelser, og hvor de kvinnelige utøverne var mest ambisiøse. En forklaring kan være at kvinnehåndballens posisjon i Norge (Norges idrettsforbund, 2023) bidrar til at de kvinnelige utøvere i studien ser på det som mulig å kunne satse optimalt og leve av idretten (Gilenstam et al., 2008). En annen relatert forklaring kan også være at kvinner er i flertall (65%) i håndball, noe som ikke er tilfellet i mange andre lagidretter hvor det er en større andel menn som driver idretten (Norges idrettsforbund, 2023).

Utøverens beskrivelser og oppfatninger viser at de generelt har en normativ forståelse av hva som kreves for å utvikle seg til en profesjonell håndballspiller, noe som innebærer at de har en forståelse av at kravene til utvikling og progresjonen er forutsigbare og stadiebasert (Baker et al., 2020). Selv om en normativ forståelse har den åpenbare fordelen av at kravene for å lykkes virker tydelige og forutsigbare, viser imidlertid forskningen at utvikling ikke foregår i tydelige faser (Storm et al., 2012) som mange modeller for talentutvikling illustrerer (Baker et al., 2020). En slik normativ forståelse kan for enkelte utøvere være svært u hensiktsmessig, fordi hvis de opplever å ikke nå de målene og forventningene som det normative forventer av dem i forhold til deres alder så kan de bidra til at de mister motivasjon og dedikasjon og for noen drømmen om en profesjonell idrettskarriere. Det er imidlertid også grunn for å anta at utøvere som opplever at de har den progresjonen som kreves (normativt) i ung

alder, kan få urealistiske forventninger om at de vil lykkes som seniorutøver. Som Kilger (2017) også viste så er talentutvelgelsen ofte organisatorisk legitimert og preget av «suksesshistorier» som viser en ensformig vei mot en potensiell toppidrettskarriere. Vi fant i midlertidig eksempler på at utøverne ikke visste hva som var forventet av dem knyttet til kommunikasjon rundt skader, hvor de som i andre studier uttrykte redsel for represalier om de rapporterte skader til trenerne (Maurice et al., 2021). Dette har i litteraturen blitt relatert til det som benevnes som en risikokultur (Nixon, 1993), som innebærer at utøverne i visse miljøer oftere utsetter seg for økt risiko for lengre skadeavbrudd fordi de ikke lytter til kroppens signaler om å avstå fra trening eller konkurranse.

En normativ forståelse av utvikling kan i stor grad påvirke utøvernes forståelse av sin egen utvikling og ikke minst muligheter for videre utvikling. Carol Dweck (2017) bruker begrepene 'fixed mindset' og 'growth mindset', som beskriver to ulike forståelser av hvordan vi ser på muligheter for egen utvikling. Mens et fixed mindset relaterer muligheten for utvikling til medfødte ferdigheter og egenskaper, er et growth mindset relatert til at ferdigheter og egenskaper kan utvikles ut over evner og utgangspunkt. Forenklet kan dette relateres til ferdighetsutvikling og talentbegrepet som kan oppfattes som noe dynamisk eller noe statisk (Simonton, 2001), hvor det statiske oppfatter at noen er talenter og andre ikke er talenter og heller ikke kan bli det, mens det dynamiske anerkjenner at enkelte har evner og egenskaper som er mer utviklet enn andre på et tidspunkt, men at ferdigheter og egenskaper kan utvikles, selv om det skjer med ulike utgangspunkt. Ser man disse to tilnærmingene i sammenheng vil en utøver med et fixed mindset og statisk forståelse av talentbegrepet kunne sette åpenbare begrensninger for sin forståelse av sine muligheter for utvikling som utøver, om man ikke presterer som de beste utøverne på egen alder. Det er lett å sette sammenheng mellom en slik forståelse og en normativ forståelse av utvikling, som gjør at det å ha klare retningslinjer og krav til utøvernes utvikling gjør at utøverne med et slikt perspektiv ikke tror de i stor grad kan påvirke sin utvikling dersom de ikke tilfredsstiller krav og forventninger i en gitt alder.

En avsluttende metodisk refleksjon

Selv om funnene gjenspeiler tidligere forskning (Stambulova et al., 2021; Franck et al., 2019, Aquilina, 2013; Gavala-González et al., 2019), er det grunn til å reflektere over noen metodiske valg. Det er viktig å presisere at det er ingen grunn til å anta at utøverens opplevelse av sitt utviklingsmiljø og sine utviklingsmuligheter ikke er riktig, dog vil vi likevel peke på at vårt metodevalg kan hatt innvirkning på vår analyse og våre resultater gjennom: a) Utvalget og datainnsamlingen (normativitet, selvpresentasjon), og b) bruk av fokusgruppeintervju i en landslagssammenheng (konformitet, sosial sammenligning)

Intervjuene ble gjennomført på en landslagssamling arrangert av håndballforbundet. Utøvere selektert til landslagssamlinger vil som regel få en solid bekreftelse på at de er på god vei til å kunne bli en profesjonell håndballspiller. Det å være utvalgt til å delta på en landslagssamling vil for de fleste bidra til økt motivasjon for å satse mot en profesjonell karriere. Det er god grunn til å anta at utøvere er av den oppfatning at de er «avhengig» av å bli selektert til neste samling, fordi en normativ forståelse av betydningen av spill på aldersbestemte landslag er en forutsetning for å ta neste steg i sin utvikling og øke sjansene for spill for seniorlandslaget. Tidligere forskning har også vist at en normativ forståelse av ferdighetsutvikling er framtreddende blant utøvere (Aarresola et al., 2017). Konteksten intervjuene er gjennomført i, en landslagssamling over flere dager, og hvor en fokuserer på utøvernes utvikling og prestasjoner, forsterker en slik normativ forståelse av deres utvikling. Utøverne som er blitt selektert til en landslagssamling opplever at de er «de utvalgte», noe som bidrar til at utøverne får en bekreftelse på at der gode og økt tro på at de lykkes, men det bidrar også til økt press og forventninger fra dem selv og andre. Tidligere forskning (Carless & Douglas, 2013) har beskrevet at en idrettskultur ofte opererer gjennom relasjoner (for eksempel lagkamerater og trenere). Dette kan bidra til at individer internaliserer og reproducerer de dominerende normene innom det spesifikke treningsmiljøet (for eksempel landslagssamlingen). Carless og Douglas (2013) identifiserte for eksempel to dominerende paradigmer innom idretten; a) ensidig fokus på idrett og b) multiple identiteter (for eksempel idrett, skole, venner, familie og hobbyer). Innen toppidrett dominerer fortsatt “prestasjonsnarrativet” der det ofte forventes at individet må fokusere kun eller i hovedsak på idretten for å få fremgang (f.eks. Bergström et al., 2022 sitt studie på dobbel karriere i langrenn). I enkelte miljøer kan dog normen være at individet forventes å

prestere likt på flere livsområder (for eksempel idrett og skole) (Ojala et al., 2023). Å skille seg for mye fra normene som dominerer i de spesifikke miljøene kan bety økt risiko for ikke bli tatt ut. Derfor kan idrettsutøvere bli nødt til å "spille" en rolle for å unngå å bli ekskludert (Stephan & Brewer, 2007). Bruk av fokusgruppeintervju kan derfor også ha påvirket resultatene. Intervjukonteksten må forstås som en sosial prosess, hvor mening oppstår og konstrueres i dialogen mellom intervjuer og utøver (Tjora, 2012). Det innebærer at de kan prøve ut sine utsagn, lytte til egne og andres vendinger og reaksjoner, og siden mening oppstår i situasjonen vil også hvert fokusgruppeintervju bli ulikt. I konteksten av fokusgruppeintervju innebærer det at utøverne ikke bare bygger sine svar på intervjuers responser og reaksjoner, men også hverandre. Det vil si at de påvirkes av hverandre. Intervjudataene i denne studien viste ofte stort samsvar mellom deres svar innad i de enkelte gruppene, der utøverne besvarelses gjentok eller bekreftet utøveren som besvart spørsmålet først. I lys av dette kan det derfor stilles spørsmålsteget om fokusgrupper var et optimalt valg for å generere dyptgående data ettersom utøverne kan ha hindret hverandre å si sin mening eller opplevelser om ulike ting avhengig hva resten av gruppen hadde svart.

I forlengelsen av dette påvirker utøverne hverandre både på samlingen, og ikke minst i gruppeintervjuene. Landslagssamlingen er overordnet sett et sted for å jobbe med utvikling, men for utøverne blir det fort også en prestasjonsarena hvor de må vise seg frem for å trygge seg selv og andre på at de er gode nok til å også få være med neste gang, de må «jage etter plassen». Dette kan bidra til at utøverne ønsker å fremstille seg i et positivt lys også i intervjuene og at de ikke ønsker å snakke om f.eks. egne usikkerheter, mangel på ambisjoner, prioriteringer utenfor håndballen foran andre som også «kjemper» om de samme plassene på laget. Intervjusituasjonen kan skape et konformitetspress som bidrar til at det fremstår som likere i oppfatningen med de andre enn de egentlig er (O'Brien & Bierman, 1988). Dette synliggjøres særlig der det reflekteres rundt egne ambisjoner for håndballkarrieren, hvor vi gjennom analysen ser flere eksempler på at den første utøveren som tar ordet legger det som kan se ut som premisser og rammer for hva de andre svarer. For eksempel viste et av intervjuene at når første utøver formulerer at vedkommende ønsker å nå så lang som mulig og fortsette å utvikle seg, følger de andre utøverne i samme intervjuet opp og bekrefter første utøver sitt svar. Tilsvarende i 2 av intervjuene kom det frem innledningsvis at det er viktig å ha «en plan B» i tillegg til håndballen, mens dette ikke nevnes på tilsvarende måte i de andre.

Forskning på feltet ferdighetsutvikling/talentutvikling har metodisk noen sentrale utfordringer, som eksempelvis utvalgsstørrelse, ettersom antallet utøvere som representerer et årskull med aldersbestemte landslag er få, noe som gjør at større utvalg er vanskelig å rekruttere (Abt et al., 2020). Videre må forskere på «toppidrett» forholde seg til det som omtales som «reality of research», som innebærer at en ikke alltid kan gjennomføre de typer studier man ønsker eller planlegger, fordi dette er grupper som i mindre grad ønsker å bli påvirket i sin trening og konkurransehverdag, men også lever med et høyt press for å prestere og har en hektisk timeplan som gjør dem i liten grad tilgjengelig for undersøkelser. Bruk av fokusgruppeintervju slik som i dette studiet er naturligvis tidsbesparende (sammenlignet med individuelle intervju) og mindre krevende å gjennomføre på samlinger som ofte har et tett program som gjør at spillerne ikke kan være tilgjengelig for deltakelse på forskningsprosjekter (Tjora, 2012). Vår erfaring fra forskningsfeltet tilsier at vi må tilpasse og i noen tilfeller begrense våre forskningsprosjekter til denne hektiske hverdagen som foregår både i klubb/lag konteksten og ikke minst på landslagssamlinger slik som i dette tilfellet. Forskning på dette feltet krever derfor avveininger knyttet til effektive datainnsamlinger, samtidig som at vi får data som går nok i dybden for å gi den forståelsen av respondentenes svar som er nødvendig for å analysere og fortolke deres svar i lys av tidligere forskning. Dette er en åpenbar begrensning i forskning på dette feltet, som gjør at prosjektene må være gjennomtenkt og nøye planlagt ut fra dets hensikt og målsetting.

Som forskere innenfor et slikt forskningsfelt ønsker man å bidra til å utvikle i dette tilfellet idrettsvitenskapelig kunnskap som bidrar til at håndballspillere kan oppleve en bedre junior til senior overgang blant talentfulle satsende ungdomsutøvere. Empiriske studier står sterkt som forskningstradisjon innenfor idrettsvitenskapelig forskning, hvor ønsket om økologisk validitet (Holleman et al., 2020) ofte blir brukt som argument for forskning som skal ha relevans for praksisfeltet. Innenfor kvantitativ forskning har det utviklet seg en forståelse av at enkelte forskningsfelt har et mer avgrenset utvalg å forske på, noe som har gjort at man har utviklet egne tilnæringer til det som omtales som «small sample size studies» (Abt et al., 2020). Som vi har vært inne på kan kvalitativ forskning på feltet talentutvikling, også ha utfordringer knyttet til bruk av intervju og spesielt fokusgruppeintervju dersom utøverne har en normativ forståelse av ferdighetsutvikling.

Konklusjon

Formålet med denne studien var å undersøke mannlige og kvinnelige håndballspillere på aldersbestemte landslags ambisjoner og forventninger knyttet til en profesjonell karriere som seniorspillere, og hvordan de erfarer treningshverdagen i sitt utviklingsmiljø i overgangen fra junior til senior. Et hovedfunn var at spillerne opplevde et ambivalent forhold til sin fremtid på grunn av at uvissheten om å nå mål og hvor mye som «kreves» av dem, spesielt knyttet til de to områdene dobbel karriere (investering i skole eller idrett) og tvetydige forventninger fra trenere. Mens disse funnene samsvarer med tidligere forskning, viste denne studien et markant sterkere samsvar mellom mannlige og kvinnelige spillere (type og grad av dilemmaer) sammenlignet med tilsvarende studier i Norden (for eksempel Sääksi et al., 2023; Eriksen 2022). Selv om en naturlig forklaring kan være at håndballen i Norge er mer likestilt i forhold til antall utøvere enn mange andre lagidretter (Norges idrettsforbund, 2023), og at spillernes normative forståelse av utviklingsprosessen gjorde at guttene og jentenes svar ble like, mener vi at gjennomføringen av fokusgruppeintervju i denne studien kan ha påvirket resultatene. Framtidige studier bør vurdere bruk av fokusgruppeintervju i lys av prosjektets intensjon, målgruppe og kontekst.

Om forfatterne

Max Bergström og Ingrid Okkenhaug deler førsteforfatterskapet på denne artikkelen.

Referanser

- Abt, G., Boreham, C., Davison, G., Jackson, R., Nevill, A., Wallace, E., & Williams, M. (2020). Power, precision, and sample size estimation in sport and exercise science research. *Journal of Sports Sciences*, 38(17), 1933-1935.
- Aquilina, D. (2013). A Study of the Relationship Between Elite Athletes' Educational Development and Sporting Performance. *The International Journal of History of Sport*, 30(4), 374-392.
- Aarresola, O., Itkonen, H. & Laine, K. (2017). Young athletes' significant experiences in sport: critical sociological reflections on athlete development. *European Journal for Sport and Society*, 14(3), 265-285, DOI: 10.1080/16138171.2017.1349067

- Baker, J., Wilson, S., Johnston, K., Dehghansai, N., Koenigsberg, A., De Vegt, S., & Wattie, N. (2020). Talent research in sport 1990–2018: a scoping review. *Frontiers in Psychology*, 11, 607710.
- Bergström, M., Solli, G. Sandbakk, Ø. & Sæther, S.A. (2022). "Mission impossible"? How a successful female cross-country skier managed a dual career as a professional athlete and medical student: A case study. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 13, 57-83.
- Brunila, K. & Ylöstalo, H. (2015). Challenging gender inequalities in education and in working life—A mission possible? *Journal of Education and Work*, 28(5), 443-460. Doi: 10.1080/13639080.2013.806788
- Carless, D. & Douglas, K. (2013). Living, Resisting, and Playing the Part of Athlete: Narrative Tensions in Elite Sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(5), 701-708. Doi: 10.1016/j.psychsport.2013.05.003
- Dweck, C. (2017). *Mindset. Changing The Way You think To Fulfil Your Potential*. SD Books.
- Eriksen, I. M. (2022). Teens' dreams of I professional athletes: the gender gap in youths' sport ambitions. *Sport in Society*, 25(10), 1909-1923. Doi: 10.1080/17430437.2021.1891044
- Fahlström, P.G., Gerreval, P., Glemne, M., & Linnér, S. (2015). *Vägarna till landslaget: Om svenska elitidrottarens idrottsval och specialisering*. FoU-rapport 2015:1. Stockholm: Riksidrottsförbundet.
- Franck, A. & Stambulova, N. (2019). The junior to senior transition: a narrative analysis of the pathways of two Swedish athletes. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(3) 284-298. Doi: 10.1080/2159676X.2018.1479979
- Garrels, V., Skåland, B., & Schmid, E. (2022). Blurring Boundaries: Balancing between Distance and Proximity in Qualitative Research Studies With Vulnerable Participants. *International Journal of Qualitative Methods*, 21. Doi: 10.1177/16094069221095655
- Gavala-González, J., Castillo-Rodríguez, A., & Fernández-García, J. C. (2019). Dual Career of the U-23 Spanish Canoeing Team. *Frontiers in Psychology*. Doi: 10.3389/fpsyg.2019.01783
- Gergen, K.J. (2014). Social constructionism. In *Encyclopedia of critical psychology* (p. 1772). Springer. Doi: 10.1007/978-1-4614-5583-7_287
- Gilenstam, K., Karp, S., & Henriksson-Larsén, K. (2008). Gender in ice hockey: women in male territory. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 18, 235-249. Doi: 10.1111/j.1600-0838.2007.00665.x
- Gratton, C. & Jones, I. (2010). *Research methods for sports studies*, 2nd ed. Routledge.
- Handball Planet (2022). Women's EHF Euro 2022 power ranking: Norway is No.1. <https://www.handball-planet.com/womens-ehf-euro-2022-power-ranking-norway-is-no-1/> [Accessed October 17, 2023]
- Holleman, G. A., Hooge, I. T., Kemner, C., & Hessels, R. S. (2020). The 'real-world approach' and its problems: A critique of the term ecological validity. *Frontiers in Psychology*, 11, 721.
- Kilger, M. (2017). *Talking talent: Narratives of youth sports selection* (PhD dissertation, Department of Child and Youth Studies, Stockholm University).

- Maurice, S., Voelker, D.K., Kuklick, C., & Byrd, M. (2021). "We don't always get it right": Coaches' perspectives on supporting injured athletes. *Sports Coaching Review*. Advance online publication.
- Nixon, H.L. (1993). Accepting the Risks of Pain and Injury in Sport: Mediated Cultural Influences on Playing Hurt. *Sociology of Sport Journal*, 10, 183-196.
- Norges Idrettsforbund (2023). *Nøkkeltall: Rapport 2022*. Norges idrettsforbund.
- O'Brien, S. F., & Bierman, K. L. (1988). Conceptions and Perceived Influence of Peer Groups: Interviews with Preadolescents and Adolescents. *Child Development*, 59(5), 1360-1365. <https://doi.org/10.2307/1130498>
- O'Connor, D., Gardner, L., Larkin, P., Pope, A. & Williams, A.M. (2020). Positive youth development and gender differences in high performance sport. *Journal of Sports Sciences*, 38,11-12, 1399-1407, Doi: 10.1080/02640414.2019.1698001
- Ojala, J., Nikander, A., Aunola, K., De Palo, J., & Ryba, T. V. (2023). The role of career adaptability resources in dual career pathways: A person-oriented longitudinal study across elite sports upper secondary school. *Psychology of Sport and Exercise*, 67, 102438.
- Olympics (2023). Tokyo 2020 Women Results. <https://olympics.com/en/olympic-games/tokyo-2020/results/handball/women> [Accessed October 17, 2023].
- Patton, M. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods*. 3rd ed. London: Sage Publications, Inc.
- Simonton, D.K. (2001). Talent Development as a Multidimensional, Multiplicative, and Dynamic Process. *Current Directions in Psychological Science*, 10(2), 39-43.
- Smith, B., & McGannon, K.R. (2018). Developing rigor in qualitative research: Problems and opportunities within sport and exercise psychology. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 11(1), 101-121. Doi: 10.1080/1750984X.2017.1317357
- Stephan, Y. & Brewer, B.W. (2007). Perceived Determinants of Identification with the Athlete Role Among Elite Competitors, *Journal of Applied Sport Psychology*, 19(1), 67-79, Doi: 10.1080/10413200600944090
- Stambulova, N.B., Ryba, T.V., & Henriksen, K. (2021). Career development and transitions of athletes: the International Society of Sport Psychology Position Stand Revisited. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 19(4), 524-550. Doi: 10.1080/1612197X.2020.1737836
- Storm, L. K., Henriksen, K., & Christensen, M. K. (2012). Specialization pathways among elite Danish athletes: A look at the developmental model of sport participation from a cultural perspective. *International Journal of Sport Psychology*, 43(3), 199-222.
- Swedberg, R. (2014). *The art of social theory*. Princeton University Press.
- Sääksi, P., Saarinen, M., Aunola, K., Korpela, M. & Ryba, T. V. (2023). The Future-Oriented Hopes and Goals of Adolescent Student-Athletes in Finnish Sport High Schools. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1-18. Doi: 10.1080/1612197X.2023.2255610
- Sæther, S.A. (2017). *De norske fotballtalentene. Hvem lykkes og hvorfor?* Universitetsforlaget: Oslo. ISBN: 9788215028033

- Sæther, S.A., Nygaard, A., Johansen, B.T. & Erikstad, M. (2021). Talentutvikling via studieprogrammet idrettsfag. En retrospektiv studie av unge fotballspilleres opplevelse av å kombinere videregående skole og satsning på en fotballkarriere. *Scandinavian Sport Studies Forum*, 11, 85-111.
- Sæther, S.A, Feddersen, N., Andresen, E., & Bjørndal, C.T. (2022). Balancing sport and academic development: Perceptions of football players and coaches in two types of Norwegian school-based Dual Career Development Environments. *International Journal of sports Science and Coaching*.
- Timmerman, S. & Tavory, I. (2022). *Data analysis in qualitative research: Theorizing with Abductive Analysis*. The University of Chicago Press.
- Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal akademisk.
- Wylleman, P. (2019). An organizational perspective on applied sport psychology in elite sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 42, 89-99. Doi: 10.1016/j.psychsport.2019.01.008